

augustus 2014 **30** **NIEUWSBRIEF**

Sjoel weer bijna de oude

De schrik sloeg ons om het hart die vroege zaterdagmorgen op de dag voor Pinksteren. Brand bij de pizzeria naast de Sjoel. Gelukkig is het voor ons uiteindelijk meegevallen.

Op het eerste gezicht stelde het allemaal niet zo veel voor, maar naar mate de morgen vorderde, werd de brand verder opgeschaald en verschenen er steeds meer brandweerwagens uit de hele regio aan de Turfkade.

Toen eenmaal rond de middag het sein brandmeester kon worden gegeven, werd pas duidelijk wat voor werk de brandweer had verricht. De pizzeria is volledig uitgebrand maar de panden ernaast, zowel de Sjoel als het restaurant van Chez André, zijn gespaard gebleven. Dat getuigt van vakmanschap en een compliment richting de vrijwilligers van de brandweer is dan ook zeker op zijn plaats. De zichtbare schade aan de Sjoel was weliswaar niet bijzonder groot. Er was wel water- en roetschade. Met name de brandgeur binnen was erg indringend. Voor schadegevallen zijn er verzekeringen, maar dat heeft niet weg kunnen nemen dat de Sjoel enige tijd niet te gebruiken is geweest.

Gelukkig kon er vrij snel een schoonmaakploeg aan het werk om alles schoon te maken. Tegelijkertijd is geprobeerd die vervelende lucht weg te krijgen. Ook de aannemer heeft inmiddels wat her-

stelwerkzaamheden verricht. Nog niet alles is op het moment van schrijven weer helemaal in orde, maar de Sjoel kan weer functioneren.

De laatste resten zijn inmiddels opgeruimd. De eigenaar van het afgebrande pand heeft aangegeven zo snel mogelijk met de herbouw te willen beginnen.

Zelf kiddoesj en moutsie maken

Op zaterdag 13 september is de landelijke open monumentendag, waarbij de Sjoel, een van de juweeltjes van onze mooie stad, haar deuren voor het publiek zal openen! Voorbereid op een dag met veel bezoekers zullen we alle geïnteresseerden hartelijk verwelkomen. Mooi weer draagt daar nog een steentje aan bij. De Sjoel is voor het publiek geopend van 10.00 tot 16.00 uur. Diverse gidsen kunnen vragen beantwoorden en mensen rondleiden.

Om een beetje van de echte Joodse sfeer van toen en nu te laten herleven kan men onder begeleiding van Eduard Huisman ervaren hoe men kiddoesj en moutsie (zegening over wijn en brood) maakt. Op deze wijze wijden al meer dan 3000 jaar lang Joden hun Shabbat (zaterdag) in synagogen en huisgezinnen over de gehele wereld. Leerzaam, lekker en gezellig!

15 jaar Stichting Behoud Synagoge Brielle

Het jaar 5775 (2014/2015) is een bijzonder jaar. Honderdvierenvertig jaar geleden op 10 mei 1871 werd de eerste steen gelegd van de tweede synagoge met daarnaast een bijgebouw met Mikwe (ritueel bad) en op de bovenverdieping het Joodse schooltje. Op 1 december van datzelfde jaar werd de synagoge ingewijd. Brielle telde toen ongeveer 120 Joodse inwoners.

Eenenzeventig jaar later, in 1942 werden de vijf Joodse gezinnen, die toen in Brielle woonden, gedeporteerd en niemand kwam terug. De synagoge werd leeggeroofd en veranderde in 1947 in een pakhuis. De mooie boogramen werden dichtgemetseld. Het ronde raam met de Davidster verdween.

Droom

De synagoge en het bijgebouw kregen verschillende eigenaren. Het bleef een pakhuis, totdat in 1999 ds. Egbert Rietveld het initiatief nam en mensen om zich heen verzamelde die allemaal dezelfde droom hadden. Aankoop en restauratie van de voormalige synagoge en herbestemming van deze bijzondere ruimte.

Een gebouw van Licht en Hoop, een plaats van ontmoeting en herinnering aan wat het ooit is geweest.

Kees Kozijn van firma Poldervaart, de eigenaar van het pand, gaf alle medewerking en architect Jan Walraad begon al snel te tekenen.

Op de elfde van de tiende 1999 werd de stichting bij de notaris ingeschreven en op de tiende van de elfde officieel in aanwezigheid van de pers voorgesteld aan genodigden en belangstellenden.

Nieuw rond raam

Diezelfde avond werden de eerste vrienden/donateurs ingeschreven. Door de Vrienden van het Trompmuseum werd de opbrengst

van het boek 'Matsewa' geschonken. Hiervan is als eerste activiteit een nieuw rond raam met Davidster aangebracht in de voorgevel. In 2002 is de voormalige synagoge gekocht en voorlopig verhuurd aan de Wereldwinkel. Twee jaar later heeft firma Poldervaart, onder leiding van architect Jan Walraad, de restauratie op zich genomen.

Joodse en Palestijnse jongeren

Joodse en Palestijnse jongeren van Open House kwamen in augustus 2004 uit Israël en hielpen met het openbreken van de dichtgemetselde ramen. Toen kwam er na 57 jaar weer licht in het oude gebouw. Ook de gevelsteen uit 1871 werd teruggeplaatst.

Kort voor de restauratie was voltooid kwam ook het pandje naast de synagoge te koop. Dit hoorde erbij. Hier was ooit beneden het Mikwe en daarboven het Joodse schooltje. Zo werd het gebouw weer compleet.

Officiële opening

De officiële opening werd op 11 september 2005 verricht door rabbijn Soetendorp samen met jongeren uit Israël. De rabbijn zong daarbij in het Hebreeuws een zegen waarmee een synagoge, na verwoesting, weer in gebruik kan worden genomen.

Drie jaar later kon dankzij een royale donatie van Stichting Christelijke Recreatiecentra De Meeuw ook de voorgevel van het Joodse schooltje in oude staat worden teruggebracht.

Op 1 december 1871 werd de synagoge in gebruik genomen. Honderdzevenendertig jaar later, op 1 december 2008 was de restauratie voltooid en dit is feestelijk gevierd.

De geschiedenis van de synagoge kunt u vinden op www.sjoelbrielle.nl link: Joods leven.

Herdenking deportatie

Op maandag 27 oktober in de Sjoel, Turfkade 16 in Brielle.

Van 16.00 tot 17.00 uur met medewerking van o.a.:

Dineke Huising (zang) Michiel de Leeuw van Weenen (piano)

Eduard Huisman (Am Israel Chai; Het volk Israel leeft).

Uw aanwezigheid wordt op prijs gesteld. Inlichtingen:

riet@deleeuwvanweenen.nl

(foto Kroon en Van Maanen)

Ze glimmen weer

De Stolpersteine die in 2011 en 2012 in deze regio zijn gelegd voor onze Joodse medeburgers die werden gedeporteerd, zijn weer met grote inzet van verschillende scholen opgepoetst.

In Brielle werd dit gedaan door klas 1B van CSG Bahûrim.

In Zuidland door groep 6 van CBS De Bongerd en in Oostvoorne door groep 6 van CNS De Nieuwe Weg. In Zuidland werden door de leerlingen bij ieder huis de namen opgelezen en de onderwijzer vertelde er dan iets bij. Ook had hij hen een Hebreeuws lied geleerd dat bij ieder huis, met gitaarbegeleiding, werd gezongen.

CSG Bahûrim in Brielle (foto: Joost de Koning) - foto rechts

CBS De Bongerd in Zuidland (foto: Teun Kweekel) - foto onder

CNS De Nieuwe Weg in Oostvoorne - foto rechtsonder

Meer weten over Jodendom

Dit najaar verzorgt Eduard Huisman een aantal informatieavonden voor de vrijwilligers die bezoekers ontvangen in de Sjoel. Als er meer geïnteresseerden zijn worden deze avonden in februari of maart herhaald. Op speelse wijze, door middel van een soort spel, geeft Eduard informatie over diverse aspecten van het Jodendom. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat er een tweezijdig gesprek en geen monoloog plaatsvindt.

Onderwerpen die worden behandeld zijn:

- Bronnen van Joods leven en de invulling van het Joodse Jaar, waarbij o.a. Sjabbat en de feestdagen behandeld worden.
 - Jodendom in het gezin, de gemeenschap en de samenleving.
 - Zin en onzin; waarheid en leugen; een geschiedkundig perspectief in vogelvlucht met betrekking tot Nederland, Israël en de wereld.
- Aanmelden bij Eduard Huisman, e-mail: ed4man@gmail.com

Educatief project

Zoals reeds in voorgaande nieuwsbrieven gemeld zijn we hard bezig om het educatieve project verder vorm te geven. Voor nieuwe lezers: dit is een project dat met veelal digitale middelen meer wil vertellen over het Jodendom, de geschiedenis van de Sjoel in Brielle en de in de Sjoel aanwezige materialen. Het is de bedoeling om met name jongeren hiervoor te interesseren. We zullen naar verwachting ook scholen hiervoor kunnen interesseren. Hoewel de brand bij de burens van de Sjoel wel wat 'roet in het eten' gegooid heeft, hebben we geen extreme vertraging opgelopen.

Op het ogenblik zijn een aantal zaken aangekocht, waaronder een groot TV scherm, beamer en een eerste computer. Het TV scherm komt op een verrijdbaar onderstel te staan, zodat we, afhankelijk van de gesprekken, een optimale plaats kunnen kiezen. De informatie op het TV scherm kan ook via de beamer afgespeeld worden, zodat ook grotere groepen tegelijkertijd alles kunnen volgen. Er zijn gesprekken geweest over de inhoud en de verwachting is dat we ook steun krijgen van het Joods Historisch Museum (JHM). Tevens wordt er druk gewerkt aan de vormgeving van de informatie.

Lezingen bij NPB Brielle

De NPB Brielle organiseert een aantal bijeenkomsten in het gebouw aan de Kerkstraat. Op zondag 7 september zal Egbert Tellegen een lezing houden met als onderwerp 'Persoonlijke vrijheid en verbondenheid met de aarde'. Aanvang 10.00 uur. Op zondag 5 oktober spreekt Martin van Buren over 'Willen we de vrijheid?' Zijn boek

'Kiki gaat fietsen' en schrijver Dostojevski komen ook aan de orde. Op zondag 2 november spreekt ds. Wim Jansen over zijn boek 'Waar ben je nu?' Het boek biedt perspectief voor hen die zich niet meer kunnen vinden in het traditionele hemelgeloof, maar evenmin genoeg nemen met 'dood is dood'. Aanvang 14.30 uur.

Programma Sjoel 2014-2015

Voor het komende seizoen 2014 - 2015 in de Sjoel is er in hoofdlijnen een (voorlopig) programma samengesteld. Voor de actuele stand van zaken en eventuele wijzigingen: www.sjoelbrielle.nl.

Film in de Sjoel

Elke maand worden op de maandagavond in de Sjoel schitterende films vertoond. Het filmseizoen start op 13 oktober en vervolgens zijn er dit jaar nog voorstellingen op 10 november en 8 december. Voor uitgebreide informatie over de films zie onze website.

Lezing over Chagall

Op 16 oktober is er een lezing over het leven van Chagall, verzorgd door ds. Sjik van der Zee, aanvang 19.30 uur. Tijdens de lezing worden uiteraard passende beelden vertoond.

Brielse verhalen

In de kader van Brielse verhalen in de Sjoel vindt op zondag 19 oktober een gesprek plaats met Toon Tellegen. Voor 23 november staat het volgende gesprek op het programma.

Rondreis door het Israël van nu

Bij voldoende belangstelling (en rust in de regio) wordt volgend voorjaar een reis georganiseerd naar Israël. De nadruk ligt op Israël zoals het nu is. Een modern Joods land met aandacht voor de historische punten die onder meer uit de Bijbel te herkennen zijn. Het wordt geen reis langs plaatsen die alleen terug te vinden zijn

Herdenking

Op maandag 27 oktober wordt aandacht geschonken aan de herdenking van de deportatie van Joodse families van Voorne-Putten.

Lezing

De bekende historicus (en voormalige directeur van de gelijknamige bandenhandel) Arie van den Ban houdt in november een lezing over de inundatie in de Tweede Wereldoorlog.

Klezmermuziek

Het trio La Manouche verzorgt op 7 november een muzikale avond met traditionele klezmermuziek en gipsywing. De toegangsprijs is 7 euro; donateurs belaten 6 euro, inclusief een kopje koffie of thee.

Ikonen

In december is er een lezing over ikonen door dr. Buizer-Smyrnova, gevolgd door een tentoonstelling van Russische ikonen.

Chanoeka

Op woensdag 17 december 2014, Chanoeka viering met soefganiot en het ontzinden van de lichten in de Chanoekia, ter herinnering aan het grote wonder dat toen is geschied. Uw gastheer is Eduard Huisman. Wie hierbij aanwezig wil zijn kan zich opgeven bij Corrie de Rooy, e-mail cormade.rooy@icloud.me. Een bijdrage van vijf euro wordt op prijs gesteld.

Vrijwilligers- en donateursavond

De vrijwilligers- en donateursavond is op 16 januari en staat in het teken van 15-jarig bestaan Stichting Behoud Synagoge Brielle en dat het 10 jaar is geleden dat de Sjoel in gebruik werd genomen. Digitale terugblik op achterliggende jaren en feestelijke muziek.

in het Nieuwe Testament. Natuurlijk wordt Jeruzalem bezocht en voert de reis langs het Meer van Tiberias. Ook wordt een kibboets bezocht en is een zwemtocht in de Dode Zee mogelijk. Graag horen wij in een vroeg stadium uw interesse, zodat we tijdig kunnen boeken. Aanmelden bij Eduard Huisman: ed4man@gmail.com.

Gegevens stichting en exploitatiewerkgroep

Secretariaat

(0181) 410 755 - secretaris@sjoelbrielle.nl

Penningmeester

(0181) 416 910 - penningmeester@sjoelbrielle.nl

Voor donaties en giften

Stichting Behoud Synagoge Brielle
IBAN: NL%\$ INGB 0001 9760 05

Ledenadministratie

(0181) 452 895 - riet@sjoelbrielle.nl

Verhuur en exploitatie

(0181) 417 468 - verhuur@sjoelbrielle.nl

Activiteiten op cultureel gebied

cultuur@sjoelbrielle.nl

Educatie en contact met scholen

Elsa Galinsky (0181) 417 397

Rondleidingen met gids

Adrie de Vroome (0181) 417 468

Beheerder

Adrie de Vroome (0181) 417 468

